

Лакше се дише

Јер ако може министарка и премијерка да буде „таква”, онда ће понека песница можда да се задржи у ваздуху, понека претња можда остати неизречена, а понеко „м’рш из моје куће, мој хлеб таква нећеш јести” можда бити одложено или повучено

Зорица Мршевић*

И док читамо да је норвешки амбасадор Арне Санес Бјернстад непријатно изненађен критикама опозиције која је негативно прокоментарисала његову подршку Ани Брнабић, уз коментар да није то очекивао од демократских и прозападно оријентисаних странака, потребно је приметити да постоји још понеки угао гледања на важност премијерке „такве” сексуалне оријентације. Јер не дешава се баш све у јавности и на политичкој сцени само између „великих играча”, и није једино питање ко с ким манипулише, ко води популистичку политику и ко се којем светском блоку додворава. Много тога од животног значаја је у приватности породичног дома и другим важним приватним односима у којима се очекују видљиве промене набоље. И у школи, и на радном месту, у спортском клубу, на факултету, и у свим микросрединама у којима се крећу ЛГБТ јуниори и сениори - сада може лакше да се дише.

Наиме, родитељи и остали одрасли чланови породица ЛГБТ омладине у Србији по сазнању о њиховој сексуалној оријентацији и родном идентитету не ретко прибегавају насилним методама „преваспитавања” настојећи на тај начин одрже концепт који се назива принудном хетеросексуалношћу уз помоћ поступака дефинисаних као „ригидни режими нормализације“. Они се крећу од ограничавања слободе кретања, ускраћивања дружења, спортских активности и сличних казни, преко разних видова психичких притисака, принудног „лечења”, до физичког насиља и избацивања из родитељског дома.

Многи ЛГБТ тинеџери доживљавају предрасуде и насиље у својим породицама. Одбацивање од родитељске породице у ситуацији велике незапослености и економске кризе за младе ЛГБТ особе директан је пут у бескућништво, проституцију, криминал, не ретко и потенцијални суицид, јер су облици културне и економске опресије често неразмрсиво повезани у својој неиздржљивости. На то се надовезује вршњачко насиље у школи јер их вршњаци због одударања од „нормале“ жигосу на разне начине. Укратко, кад млади одступе од сексуалних или родних норми, остављени су на милост и немилост хетеромикросветога породице, школе, спортског клуба, стамбеног блока. У две од десет породица у Србији хомосексуални тинејџер доживи насиље, уз претње избацивањем (чак и убиством), да „не брукају породицу“. У шест их убеђују да нису нормални и да треба да се лече, само у једној од десет породица прихватају таквог потомка, али такође уз неретко игнорисање његове/њене сексуалне оријентације што је вид пасивног помирења са судбином пре него активно прихватање.

На срећу, род и сексуалност нису регулисани само таквим нормативним укључивањем и искључивањем, већ и присуством одређеног разумевања и толеранције. Савремено друштво нуди подршку преузимању самосталне

одговорности за сопствени живот и његово усмерење у складу са принципом флексибилности. Различити режими нормалности, дакле који постоје истовремено и паралелно, отварају могућност да различите, делом и међусобно конфликтне логике могу деловати у исто време или чак на истом субјекту. Рецимо, одбацивање ЛГБТ потомка од родитеља у оквиру ригидне нормативности може се променити у прихватање и подршку у оквиру новоприхваћене флексибилне нормализације подстакнуте спољним примером.

Једноставније речено, можда ће сада бити мало теже неком брату да уз сагласност родитеља претуче сестру лезбејку не би ли је „призвао к памети”, или ће родитељи истополно оријентисане кћери одбацити опцију да је пошаљу на третман за лечење менталних болести. Случајеви породичног насиља на ЛГБТ тинејџерима који садрже психичко и физичко насиље, избацивање из куће и принудно лечење неће моћи да се дешавају у истој мери и истог интензитета као раније. Јер ако може министарка и премијерка да буде „таква”, онда ће понека песница можда да се задржи у ваздуху, понека претња („видећеш ти свога бога ако се не промениш”) можда остати неизречена, а понеко „м’рш из моје куће, мој хлеб таква нећеш јести” можда бити одложено или повучено. Ових дана се на друштвеним мрежама чуло да се једној београдској женског групи јавила девојка телефоном: „Јуче кад сам му рекла да сам лезбејка, отац ми је рекао кад може једна земља да нам води, можеш и ти кућу”.

И нека се само један такав случај одустајања од насиља деси, а десиће их се много више, јер осећа се опште отопљавање односа у погледу другачије сексуалне оријентације од већинске, онда је ова прича успела. А биће још успелија ако премијерка буде радила свој посао професионално и ваљано као што је до сада радила и свој министарски. Дотле, држим(о) јој палчеве и подржавајмо је минимум обавезних првих сто дана, надајући се прудужетку подршке на четири године изборног циклуса. Јер како је драмска списатељица Биљана Србљановић написала, Брнабић је способна, паметна, концентрисана и успешна и све је у животу урадила *упркос* томе што је жена и *упркос* томе што је ЛГБТ. Можемо и да се питамо слично Србљановићкином питању, а зашто је нису бивша власт а данашња опозиција први узели за њихову политику? Нису знали, нису се сетили, није им се понудила? Или нису смели (нити имали капацитет) за предузимање таквих висококалибарских државничких одлука.

И да не заборавимо и мали али важан моменат да је владика Порфирије, члан Синода СПЦ, пришао министарки на инаугурацији председника, ухватио је за обе руке и дословно јој рекао: „Ево и уживо да вам кажем, имате моју и пуну подршку Цркве да будете премијер, о вама мислимо све најбоље. Нико се томе не противи, заиста. Молим вас, немојте да верујете свакојаким гласинама.“

*Научна саветница Института друштвених наука